

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
ФАКУЛЬТЕТ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова приймальної комісії

Миколаївського національного університету
імені В. О. Сухомлинського

В. Д. Будак

26.04 2023 року

**ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
З ПРОФІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
ДЛЯ ВСТУПУ НА НАВЧАННЯ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ
СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА**

**при вступі на другий курс (нормативний термін навчання) на основі
освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, освітнього
ступеня бакалавра, освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста,
освітнього ступеня магістра у межах вакантних місць ліцензованого
обсягу**

**ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
016 СПЕЦІАЛЬНА ОСВІТА (ЛОГОПЕДІЯ)**

Розглянуто та схвалено
на засіданні приймальної комісії
МНУ імені В.О. Сухомлинського
(протокол № 4 від «26» 04 2023 року)

МИКОЛАЇВ 2023

Прийом на навчання для здобуття освітнього ступеня бакалавр (нормативний термін навчання) на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, освітнього ступеня бакалавра, освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста, освітнього ступеня магістра здійснюється на конкурсній основі за результатами фахового вступного випробування з профільних дисциплін у формі тестування.

Розробник програми фахового вступного випробування:

Кандидат педагогічних наук, доцент

В. А. Кисличенко

Кандидат педагогічних наук, доцент

Н. В. Стельмах

Завідувач кафедри спеціальної освіти

С. В. Карсканова

Декан філологічного факультету

В. В. Баркасі

Затверджено на засіданні кафедри спеціальної освіти
Протокол № 23 від «06» березня 2023 року

Затверджено на засіданні Вченої ради філологічного факультету
Протокол № 7 від «17» березня 2023 року

ЗМІСТ

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
2. ВИМОГИ ДО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ	4
3. ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ.....	5
4. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ.....	7
5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	8

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма фахового вступного випробування визначає перелік питань, обсяг, складові та технологію оцінювання знань абітурієнтів під час вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавр (нормативний термін навчання) на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, освітнього ступеня бакалавра, освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста, освітнього ступеня магістра за спеціальністю 016 Спеціальна освіта (Логопедія).

Мета фахового вступного випробування – перевірка рівня теоретичної та практичної підготовки абітурієнтів і формування рейтингового списку з абітурієнтів, які вступають на навчання для здобуття ступеня бакалавра (нормативний термін навчання) за спеціальністю 016 Спеціальна освіта (Логопедія).

Вступні випробування проводяться в обсязі навчальних програм з дисциплін – анатомія, фізіологія, патологія дітей та основи генетики та перша медична допомога, механізми і клініка мовленнєвих, сенсорних та інтелектуальних порушень, педагогічна деонтологія, риторика та культура мовлення корекційного педагога, невропатологія, психологія (спеціальна, порівняльна), педагогіка (спеціальна, порівняльна).

2. ВИМОГИ ДО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ

Вступник має виявити знання про:

- предмет педагогіки, корекційної педагогіки та психології;
- види порушень, наявність яких потребує корекційного навчання та виховання;
- закономірності процесу формування особистості та усвідомлення ролі в ньому навчання, розвитку, виховання;
- зміст, принципи, методи, форми навчання, розвитку і виховання;
- особливості методів, прийомів і форм корекційної педагогіки.

Вступник має оперувати дефініціями: освіта, спеціальна освіта, виховання, корекційне виховання, розвиток, методи педагогічного дослідження, принципи навчання, методи, засоби, прийоми навчання, форми організації навчання, гра, види діяльності, вікова періодизація, принципи і методи виховання, напрями і форми виховання.

При аналізі питання абітурієнт повинен вміти:

- аналізувати, систематизувати освітні потреби різних категорій дітей;
- встановлювати причино-наслідкові зв'язки педагогічних явищ;
- демонструвати вміння вирішувати практичні завдання;
- наводити приклади, обґрунтовувати свою позицію.

3. ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Назва розділу, теми	Зміст навчального матеріалу	Компетентності
Спеціальна педагогіка		
Основи дидактики спеціального навчання	Предмет, завдання, напрями розвитку спеціальної педагогіки. Об'єкт, предмет, мета й завдання спеціальної	- здатність до розуміння предметної області професійної діяльності;

	<p>педагогіки. Категоріально-понятійний апарат спеціальної педагогіки. Галузі спеціальної педагогіки. Зв'язок спеціальної педагогіки з іншими науками. Становлення західноєвропейської системи допомоги особам з відхиленнями в розвитку. Основні етапи становлення та розвитку дефектологічної науки в Україні. Загальний стан державної підтримки дітей в Україні. Концепція розвитку корекційної освіти в Україні.</p>	<p>володіння науковим світоглядом; знання основних теорій, концепцій, вчень, які формують наукову картину світу; вміння відстоювати.</p> <ul style="list-style-type: none"> - використовувати різноманітні методи та форми виховної роботи, прогресивні прийоми керівництва навчальною, трудовою та суспільною діяльністю учнів; - співпрацювати з батьками дітей, особами, які їх замінюють, спеціалістами інших галузей (медиками, психологами, вчителями, вихователями);
<p>Особливості навчання і виховання дітей з фізичними порушеннями</p>	<p>Групи дітей із психофізичними порушеннями (з особливими освітніми потребами). Варіанти дизонтогенезу за В. Лебединським. Групи дітей із психофізичними порушеннями (з особливими освітніми потребами): діти з порушеннями аналізаторів: слуху (глухі й слабочуючі) і зору (сліпі й слабозорі); розумово відсталі діти (олігофрени й діти з деменцією) і діти із затримкою психічного розвитку; діти з важкими порушеннями мовлення (логопати); діти з порушеннями опорно-рухової системи; діти з комбінованим дефектом; діти з викривленим розвитком. Причини, які призводять до порушень психічного й (або) фізичного розвитку дітей.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - застосовувати отримані знання в галузі спеціальної та інклюзивної освіти при вирішенні навчально-виховних та науково-методичних завдань з урахуванням вікових та індивідуально-типологічних відмінностей учнів, соціально-психологічних особливостей учнівських груп та конкретних психолого-педагогічних ситуацій; - організовувати колектив дітей з порушеннями психофізичного розвитку та інтегрований колектив;
<p>Навчання та виховання дітей із порушеннями психічного розвитку</p>	<p>Сучасна система спеціальних закладів для дітей з психофізичними вадами (з особливими освітніми потребами). Дошкільна освіта дітей з особливими освітніми потребами – мережа дошкільних закладів спеціального призначення. Комплектування закладів. Освітній процес у спеціальних закладах дошкільної освіти. Шкільна система спеціальної освіти. Особливості застосування методів навчання й виховання в корекційно-педагогічному процесі. Форми організації спеціального навчання. Засоби навчання в системі фахової освіти. Професійна діяльність</p>	<ul style="list-style-type: none"> - вирішувати питання, пов'язані з комплектуванням та організацією діяльності спеціальних навчально-виховних закладів, здійснювати спостереження за дітьми з порушеннями мовлення, інтелекту, зору, слуху, опорно-рухових функцій і проводити з ними корекційно-педагогічну роботу на основі диференційованого та індивідуального підходу; - здійснювати педагогічний супровід дітей з особливостями психофізичного розвитку;

	і особистість педагога системи спеціальної освіти.	
Загальні питання сурдопедагогіки	Предмет, завдання та методи сурдопедагогіки. Історія розвитку поглядів на виховання та навчання дітей з вадами слуху. Система освіти осіб з дефектами слуху. Педагогічна класифікація дітей з вадами слухової функції. Причини виникнення дефектів слуху. Спеціальна освіта слабочуючих. Спеціальна освіта глухих. Педагогічна система білінгвістичний підхід у сурдопедагогіці. Педагогічна система навчання глухих на основі словесного мовлення. Верботональна система навчання дітей, що нечують. Спеціальні технічні засоби для глухих. Професійна освіта й соціальна адаптація осіб з порушеним слухом	- здатність до застосування знань провідних гуманістичних теорій, концепцій, вчень щодо виховання і навчання осіб з обмеженими психофізичними можливостями; здатність відстоювати власні корекційно-педагогічні, навчально-реабілітаційні переконання, дотримуватись їх у житті та професійній діяльності - здатність виконувати корекційну навчально-виховну роботу з профілактики, подолання вад психофізичного розвитку дітей з психофізичними порушеннями (залежно від нозології) у навчально-виховному, реабілітаційному процесі
Загальні питання тифлопедагогіки	Тифлопедагогіка – як наука; об'єкт, предмет та завдання тифлопедагогіки. З історії тифлопедагогіки. Ступені порушення зору; причини й наслідки порушень зору. Організація допомоги дітям з порушеним зором в Україні. Дошкільна освіта дітей з порушеним зором. Навчання дітей з вадами зору в школі: особливості навчання сліпих і слабозорих загальноосвітнім предметам; трудова підготовка й профорієнтація в школі; виховання учнів	- володіння методами та засобами корекції пізнавальних психічних процесів, мовлення, сенсорних порушень, порушень опорно-рухових функцій, емоційно-вольової сфери в процесі виховання дітей. - здатність виконувати корекційну навчально-виховну роботу з профілактики, подолання вад психофізичного розвитку дітей з психофізичними порушеннями (залежно від нозології) у навчально-виховному, реабілітаційному процесі
Загальні основи психокорекційної педагогіки (олігофренопедагогіки)	Предмет, завдання та принципи, методи психокорекційної педагогіки (олігофренопедагогіки). Завдання спеціального дошкільного виховання та система спеціальних закладів для розумово відсталих дітей. Розумова відсталість як соціально-педагогічна проблема. Особливості фізичного та психічного розвитку розумово відсталих дітей. Освітньо-виховні заклади для розумово-відсталих дітей. Корекційно-виховна спрямованість педагогічного процесу у допоміжній школі	- здатність корекційно спрямовувати діяльність дитячого колективу, в якому є дитина/діти з психофізичними порушеннями. - здатність здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з інвалідністю в різних типах закладів

<p>Затримка психічного розвитку як педагогічна проблема</p>	<p>З історії навчання дітей із затримкою психічного розвитку. Причини виникнення і форми затримки психічного розвитку в дітей. Психолого-педагогічна характеристика дітей із затримкою психічного розвитку. Спеціальне навчання й виховання дітей із затримкою психічного розвитку</p>	<p>-здатність до застосування знань основних принципів, правил, прийомів і форм педагогічної комунікації; вміння використовувати різноманітні інформаційні джерела та способи отримання інформації у професійних цілях, продумано й виважено будувати процес корекційно-педагогічного спілкування; здатність налагоджувати продуктивну професійно-корекційну і навчально-реабілітаційну взаємодію, суб'єкт-суб'єктну комунікацію.</p>
<p>Спеціальна освіта осіб з порушеннями опорно-рухового апарату</p>	<p>Загальна характеристика порушень опорно-рухового апарату. Визначення, причини дитячого церебрального паралічу. Рухові та мовленнєві порушення при дитячому церебральному паралічі. Корекційна робота з дітьми дошкільного віку при ДЦП. Навчання дітей із ДЦП у спеціальних (корекційних) школах. Профорієнтація дітей із ДЦП. Спеціальна освіта при аутизмі, аутистичних рисах особистості та дітей зі складними порушеннями розвитку</p>	<p>-володіння методами та засобами корекції пізнавальних психічних процесів, мовлення, сенсорних порушень, порушень опорно-рухових функцій, емоційно-вольової сфери в процесі виховання дітей. - здатність корекційно спрямовувати діяльність дитячого колективу, в якому є дитина/діти з психофізичними порушеннями.</p>
<p>Відбір дітей до спеціальних закладів</p>	<p>Визначення й загальна характеристика ІРЦ. Напрями діяльності (функції) ІРЦ: діагностична; консультативна й просвітницька діяльність; консультативно-методичний супровід сімей. Завдання, принципи, методи ІРЦ. Етапи діагностичного обстеження в ІРЦ. Основні методи клініко-психолого-педагогічної діагностики відхилень у розвитку дитини. (Діагностична роботи ІРЦ). Збір анамнезу й медичне обстеження Психологічна діагностика. Педагогічне вивчення дитини. Логопедія як спеціальна педагогічна наука</p>	<p>- здатність реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо; - оволодіння методиками сприяння соціальній адаптації осіб з особливими освітніми потребами, їхньої підготовки до суспільної та виробничої діяльності.</p>
Логопедія		
<p>Поняття про логопедію як науку</p>	<p>Мовленнєва норма і порушення мовлення. Логопедія як наука про порушення мовлення, про методи їхнього попередження, виявлення й усунення засобами спеціального</p>	<p>- володіння знаннями про загальну характеристику різних мовленнєвих порушень в історичному аспекті, етіологію, механізми, симптоматику,</p>

	навчання і виховання. Предмет і об'єкт логопедії. Теоретичні і практичні задачі логопедії. Взаємозв'язок логопедії з науками психолого-педагогічного, медико-біологічного і лінгвістичного циклів. Етіологія порушень мовлення. Класифікації мовленнєвих порушень: клініко-педагогічна класифікація, психолого-педагогічна класифікація	класифікацію, динаміку перебігу порушень мовлення за умов спонтанного та цілеспрямованого навчання та виховання; питання організації логопедичної допомоги та профілактики даних мовленнєвих порушень.
Інклюзивне навчання		
Інклюзивна соціальна політика	Сутність інклюзії. Інклюзивна освіта. Інклюзивне виховання. Інклюзивний освітній простір. Створення та забезпечення рівних можливостей. Безбар'єрне середовище	-здатність організувати інклюзивний дитячий колектив, створювати в ньому умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої суспільної інтеграції.

4. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Фахове вступне випробування проводиться у формі тестування.

Для проведення тестування формуються екзаменаційні групи в порядку реєстрації документів. Список допущених до тестування ухвалюється рішенням приймальної комісії, про що складається відповідний протокол.

Голова фахової атестаційної комісії, який відповідає за проведення вступного випробування, попередньо складає необхідні екзаменаційні матеріали: програми фахових вступних випробувань, тестові завдання, критерії оцінювання відповіді вступника.

Тестові завдання складаються відповідно до Програм фахових вступних випробувань. Програми фахових вступних випробувань оприлюднюються на офіційному сайті МНУ імені В. О. Сухомлинського (<http://www.mdu.edu.ua>).

Фахове вступне випробування проводиться у строки, передбачені Правилами прийому до Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського у 2023 році.

Розклад фахових вступних випробувань, що проводяться МНУ імені В. О. Сухомлинського, затверджується головою Приймальної комісії і оприлюднюється шляхом розміщення на веб-сайті МНУ імені В. О. Сухомлинського та інформаційному стенді Приймальної комісії не пізніше ніж за три дні до початку прийому заяв та документів для вступу на навчання за відповідними ступенями та формами навчання.

На тестування вступник з'являється з паспортом.

Вступник одержує варіант завдання, який містить 20 тестових завдань, для кожного з яких передбачено 4 варіанти відповідей.

Абітурієнту необхідно для кожного завдання знайти правильну відповідь і позначити її номер у картці відповідей у рядку, який відповідає номеру цього завдання. Кожне завдання передбачає один правильний варіант

відповіді. На виконання тестового завдання відводиться 2 астрономічні години (120 хвилин).

За результатами вступних випробувань проводиться оцінка рівня фахових знань за наступними критеріями:

Тестовий бал	Рейтингова оцінка 100-200
0	не склав
1	не склав
2	не склав
3	не склав
4	не склав
5	100
6	107
7	114
8	121
9	128
10	135
11	142
12	149
13	156
14	163
15	170
16	176
17	182
18	188
19	194
20	200

Апеляція вступника щодо екзаменаційної оцінки (кількості балів), отриманої на вступному випробуванні у МНУ імені В. О. Сухомлинського, повинна подаватись особисто вступником не пізніше наступного робочого дня після оголошення екзаменаційної оцінки.

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Архипова О.Ф. Коррекционно – логопедическая работа по преодолению стертой дизартрии у детей [Текст] / О.Ф.Архипова. – М.: АСТ: Астрель, 2008. – 254 с.
2. Воробьева В.К. Методика развития связной речи у детей с системным недоразвитием речи [Текст] / В.К. Воробьева. – М.: АСТ: Астрель: Транзит книга, 2006. – 158 с.
3. Глухов В.П. Формирование связной речи детей дошкольного возраста с общин речевым недоразвитием. Изд. 2-е [Текст] / В.П. Глухов. – М.: АРКТИ, 2004. – 168 с.

4. Колективна монографія «Система диференційованої корекції мовленнєвої діяльності у дошкільників з ТПМ» за ред. Савінової Н.В. (Савінова Н.В., Стельмах Н.В., Кисличенко В.А., Шавліс Н.А., Серета І.В., Сорочан Ю.Б., Іванова Т.М.) – Миколаїв : Літопис, 2017. – 270 с.
5. Лалаева Р.И., Серебрякова Н.В. Коррекция общего недоразвития речи у дошкольников (формирование лексики и грамматического строя) [Текст] /Р.И. Лалаева, Н.В.Серебрякова. – СПб.: СОЮЗ, 1999. – 160 с.
6. Логинова Е.А. Нарушения письма. Особенности их проявления и коррекции у младших школьников с задержкой психического развития: Учебное пособие[Текст]:под ред. Л.С. Волковой / Логинова Е.А. –СПб.: «ДЕТСТВО-ПРЕСС», 2004. – 208 с.
7. *Логопедія*: підручник. – [Шеремет М.К., Тарасун В.В., Конопляста С.Ю. та ін.]; за ред. М.К. Шеремет. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. – 376 с.
8. Основы логопедии с практикумом по звукопроизношению: Учеб. пособие для студ. сред. пед. учеб, заведений [Текст] / М.Ф. Фомичева, Т.В. Волосовец, Е.Н. Кутепова и др.; Под ред. Т.В. Волосовец. – М.: Издательский центр «Академия», 2002. – 217 с.
9. Психолого-педагогічні та технологічні основи диференційованої логодіагностики та логокорекції: монографія / Н.В.Савінова, Н.В.Стельмах, І.В.Серета та ін. – Миколаїв : Іліон, 2017. – 270 с. – С.181-203.
- 10.Савінова Н.В. «Логодіагностика та логокорекція мовленнєвої діяльності дошкільників із тяжкими порушеннями мовлення» – Миколаїв : Літопис, 2017. – 262 с.
- 11.Савінова Н.В. Методологічні основи корекції мовлення дошкільників із тяжкими порушеннями мовлення [Текст] / Н.В.Савінова // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Серія: Педагогіка і психологія. – Випуск 36. Частина І. – Ялта: РВНЗ Кримський гуманітарний університет, 2012. – С.165-173.
- 12.Савінова Н.В. Розвиток та особливості логопедичної термінології: змістовий аспект [Текст] / Н.В.Савінова // Науковий часопис національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та психологія. Випуск 21. Зб. наук. праць.– К.: НПУ ім.М.П.Драгоманова, 2012. – С.236-241.
13. *Тарасун В.В. Логодидактика*: навч. посіб. для вищ. навч. закл. [Текст] / В.В.Тарасун. – К.: Вид-во Нац. пед. ун-ту імені М.П. Драгоманова, 2004. – 348 с.
- 14.Тарасун В.В. Науково-методичні основи формування знань, умінь та навичок у дітей з труднощами у навчанні: Наук.-метод. Посібник [Текст] / В.В.Тарасун. – К., 1998. – 104с.
- 15.Федоренко Л.П. Закономерности усвоения родной речи [Текст] /Л.П.Федоренко. – М.: Просвещение, 1984 . – С.10-29.

16. Филичева Т.Б., Чиркина Г.В. Устранение общего недоразвития речи у детей дошкольного возраста [Текст] / Т.Б. Филичева, Г.В. Чиркина. – М.: Айрис-пресс, 2008. – 224 с.
17. Хрестоматия по логопедии в 2-х томах / Под ред. Л.С. Волковой, В.И. Селиверстова. – М.: Гуманитарный изд. центр ВЛАДОС, 1997.
18. *Хрестоматія з логопедії*: Навчальний посібник [Текст] / М.К.Шеремет, І.В.Мартиненко. – К.: КНТ, 2006. – 360 с.
19. Цейтлин С.Н. Язык и ребенок: Лингвистика детской речи [Текст] / С.Н.Цейтлин. – М.: Владос, 2000. – 240 с.
20. Шеремет М.К., Пахомова Н.Г. Формування мовленнєвої готовності дітей старшого дошкільного віку з порушеннями мовлення до навчання в школі: Навчально-методичний посібник [Текст] / М.К.Шеремет, Н.Г.Пахомова. – К.: НПУ ім. М.Драгоманова, 2009. – 127 с.
21. Шеремет М.К., Ревуцька О.В. Логопедія (корекційна робота при дислалії): Навчальний посібник [Текст] / М.К.Шеремет, О.В.Ревуцька. – К.: НПУ ім. М.Драгоманова, 2009. – 244 с.